

МОВОЗНАВСТВО

ЛІНГВОНАРАТОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

ФЛОРИЙ БАЦЕВИЧ

Львівський національний університет ім. Івана Франка, Львів – Україна
batsevich.florij@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-6141-8318>

NARRATOLOGIA LINGWISTYCZNA W UKRAINIE: STAN AKTUALNY ORAZ PERSPEKTYWY

FLORIJ BACEWYCZ

Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki, Lwów – Ukraina

STRESZCZENIE. Artykuł poświęcony jest kwestii określenia głównych kierunków rozwoju nowego nurtu badań w humanistyce ukraińskiej – narratologii lingwistycznej, która jest ważną dyscypliną ogólnofilologiczną o charakterze syntezującym. Cel artykułu realizowany jest z uwzględnieniem podstawowych tendencji rozwojowych współczesnego językoznawstwa, ukierunkowanego funkcjonalno-komunikatywnie oraz antro- i pragmacentrycznie. Ustalono, iż ukraińska narratologia lingwistyczna skupia w sobie podejścia tradycyjnie narratologiczne oraz językoznawcze, literaturoznawcze, semiotyczne, kognitologiczne, psychologiczne, socjologiczne i etnologiczne. Sposób narracji w różnych gatunkach oraz stylach funkcjonalnych jest aktywnie badany pod kątem jego zorientowania na komunikatywną i semantyczno-pragmatyczną naturę narracji oraz jej rolę we współczesnym społeczeństwie. Za podstawowe kierunki badań w zakresie narratologii lingwistycznej można uznać: opracowanie ogólnofilologicznych problemów struktur narracyjnych, lingwosemiotyczne aspekty budowania historii oraz dyskursu narracji różnych gatunków i stylów funkcjonalnych, doprecyzowanie typologii narratorów, ujawnienie głębokości warstw fikcjonalności artystycznego sposobu opowiadania oraz inne.

Słowa kluczowe: narratologia lingwistyczna, narrator, struktura narracji, historia narracji, dyskurs narracji, głębokość warstw fikcjonalności narracji

LINGUISTIC NARRATOLOGY IN UKRAINE: CURRENT STATUS AND PROSPECTS

FLORII BATSEVYCH

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv – Ukraine

ABSTRACT. The article deals with the problem of defining the principal ways of developing a new trend in Ukrainian humanities research – linguistic narratology, which arises as an important philological discipline of a synthetic nature. The article analyses the dominant functional-communicative, anthropocentric and pragmacentric tendencies of modern linguistics. It has been established that Ukrainian linguistic narratology comprises traditional narratological approaches and linguistic, literary, semiotic, cognitive, psychological, sociological and ethnological aspects. The mode of narration in various functional styles and genres is actively studied in terms of the orientation to the communicative and semantic-pragmatic nature of narration, as well as its role in modern society. The main research directions in linguistic narratology studies are: the development of general theoretical problems of narrative structures, linguo-semiotic aspects of structuring the plot and discourse of narratives of different genres and functional styles, specifying the typology of narrators, revealing the depth of the fictionality of artistic narrations, along with other aims.

Keywords: linguistic narratology, narrator, narrative structure, narrative plot, narrative discourse, depth of a narrative fictionality

Усвідомлення того, що сутність людини виявляється в безперервній участі в плінні подій, власній і загальній історії родини, країни, етносу, людства в цілому, а також того, що кожен з представників роду *homo sapiens* сприймає, думає, усвідомлює себе, оточення, світ як цілісність, розповідає про все це іншим людям, спираючись на імпліцитні закономірності побудови оповідей, стало причиною так званого наративного повороту, або ж навіть „наративного перевороту” в сучасній науці (див. про це, напр.: [Брокмейер, Харре 2000]). „За допомогою наративу ми осмислюємо все ширші, більш диференційовані, складніші контексти нашого досвіду. По суті, власне поняття наративу було узагальнене і розширене і в той самий час спеціалізоване у межах широкого спектру питань, які включають дослідження способів, за посередництва яких ми організуємо нашу пам’ять, наміри, життєві історії, ідеї нашої «самості» або «персональної ідентичності» [Брокмейер, Харре 2000: 30]. Розуміння людини як носія наративного або тезаурусного способів сприйняття реальності, орієнтації в ній і, зрозуміло, творця розповідей про світ і себе в ньому стало важливим поштовхом для розвитку нових напрямів досліджень у царині філософії, семіотики, логіки, психології, психотерапії, історіографії, культурології, етнології, соціології, політології та деяких інших наук, а також, звичайно, фольклористиці, літературознавстві й мовознавстві.

Наратологія як напрям гуманітарних досліджень має давні традиції, які дослідниками виводяться з риторичних праць Аристотеля. Історики цього наукового напрямку відзначають, що низка засадничих ідей теорії оповіді на початку ХХ ст. була сформульована в працях формалістів: В. Шкловського, Б. Ейхенбаума, В. Проппа, Р. Якобсона, О. Реформатського, Ю. Тинянова. Серед цих ідей найважливішими вважаються поняття фабули і сюжету, фігури оповідача, структури оповіді, точки зору та деякі інші. Було усвідомлене важливе положення: незважаючи на наявність величезної кількості оповідей, усі вони мають достатньо усталену структуру, яка може модифікуватись у певних аспектах, однак ідентифікуватись саме як оповідь, а не, приміром, опис, роздуми чи діалог.

Як окремішня галузь гуманітарних досліджень наратологія почала формуватись після Другої світової війни в працях філософів, семіологів, культурологів, літературознавців і лінгвістів Ж.-П. Ліотара, Ф. Джеймсона, А. Данто, У. Геллі, М. Уайта, Т. М. Гуда, К. Брук-Роуз, К. Гамбургер, Р. Барта, У. Еко, Ю. Лотмана, М. Бахтіна, А. Пріето, К. Бремона, А.-Ж. Греймаса, Ж. Курте, Ц. Тодорова, Ю. Крістєвої, Б. Успенського, В. Виноградова, Е. Бенвеніста, В. Шміда та інших. Значний вплив на розвиток наратології мала аналітична філософія, перш за все теорія мовленнєвих дій Дж. Остіна та його послідовників, чії праці значною мірою прагматизували дослідження оповідних структур.

Сучасну наратологію можна кваліфікувати як міждисциплінарний напрям досліджень, предмет якого – експлікація й аналіз комунікативно-мовних засобів породження оповідними інстанціями текстових наративних структур; дослідження функціонування цих структур у різномовних, різнокультурних, різностильових дискурсах; виявлення лінгвальних сигналів сприйняття і ментального опрацювання їх адресатами з метою експлікації та систематизації наявних у них і породжуваних ними комунікативних смислів і риторичних ефектів у процесах текстово-дискурсивного спілкування [Бацевич, Сазонова 2020: 274].

У розмаїтті напрямів філологічних досліджень в Україні в останні роки помітне місце посідають праці в царині лінгвонаратології. В зародженні та формуванні окремих аспектів цього напрямку гуманітарних знань важливим етапом стали праці І. Денисюка, М. Ткачука, М. Легкого, В. Сірук, І. Папуші, Л. Мацевко-Бекерської, І. Бехти, Т. Радзієвської та інших відомих філологів. Значну роль у зародженні й розвитку ідей світової лінгвонаратології, на які спираються сучасні українські мовознавці, відіграли праці А. Банфелда, Н. Фрідмена, К. Ерліха, М. Тулана, Т. ван Дейка. На пострадянському просторі лінгвонаративні пошуки активізувались у другій половині 90-х років ХХ ст., особливо після виходу в світ праці О. Падучевої Семантика наративу [Падучева 1996: 195–418].

Помітно, що в працях сучасних українських наратологів і лінгвонаратологів простежується органічне поєднання ідей класичної наратології з когнітивістикою, комунікативістикою, лінгвістичною прагматикою, семіотикою (лінгвосеміотикою), психологією, історіографією та деякими іншими напрямками гуманітаристики, що дозволяє говорити про лінгвонаратологію як один із провідних напрямів сучасної науки, важливий інтегративний складник багатоаспектної філології нашого часу. Вважаємо за потрібне особливо підкреслити згадану інтегративну роль наратології (зокрема лінгвонаратології) у відновленні цілісності філологічної науки нашого часу, яка розшарувалась, надзвичайно спеціалізувалась.

Серед найбільш сформованих напрямів сучасної української лінгвонаратології, на нашу думку, можна виділити наступні:

1. Дослідження загальних проблем наратології зі зверненням до окремих аспектів власне лінгвального аналізу втілень оповідних структур. Тут, у першу чергу, потрібно назвати праці І. Папуші, М. Ткачука, М. Руденко, І. Горбач, Р. Савчук, М. Набоки, А. Ільїної і Т. Подольської [Папуша 2005, 2013; Ткачук 2007; Руденко 2004; Горбач 2013; Савчук 2014, 2015, 2017б, 2019; Набока 2022; Ільїна, Подольська 2019]. У межах цього напрямку достатньо помітно виділяються лінгвонаратологічні аспекти, пов'язані з:

а) теоретичними проблемами лінгвонаратології як напрямку гуманітарних досліджень [Бацевич, Сазонова 2020; Новікова 2010; Кравченко 2012; Радзівська 2018; Ходоренко 2014; Чепелева 2009] та ін. Серед згаданих проблем виділяються аспекти виявлення особливостей наративних стратегій; лінгвальні аспекти втілення точок зору, фокалізації й голосів учасників оповіді; особливості представлення подій у наративах різного жанрово-функційного втілення; виявів емпатії наратора та його героїв; формування образу наратора та інші;

б) проблемами структурної організації оповідей різних функційних стилів і жанрів. Опертя на лінгвальні чинники, які засвідчують наявність тих або тих структурних елементів наративу, дозволило українським дослідникам глибоко дослідити змістово-структурну організацію оповідних різновидів художньо-белетристичного, публіцистичного, філософського, історіографічного, щоденникового, власне біографічного, травматичного та деяких інших типів текстів і дискурсів. Зокрема, в монографії [Бацевич 2022в] розглянуті проблеми структурної та змістової організації оповідей очевидців про Голодомор в Україні 1932–1933 років в аспекті текстового втілення травматичної оповіді. Аспекти структурної та змістової організації різножанрових наративів висвітлювались у працях: [Бистров 2016; Ізотова 2015б, 2015в; Лисанець 2013; Радзівська 2010, 2018; Шиловська 2003] та інших мовознавців. У межах згаданого аспекту досліджень простежується зростання інтересу до різних типів художніх та нехудожніх оповідей, які раніше не входили в проблемне

поле лінгвоаратології, зокрема: містичних [Вещикова 2015, 2017; Бацевич 2020а], „одивнених” та „неприродних” [Бацевич 2019в, 2020б, 2022г], ченелінгів [Бацевич 2019б; Петрик 2008], створених так званим „неантропним наратором” (котом, рибою, артефактом та іншими) [Бацевич 2019а, 2022а]. Новим аспектом лінгвоаративних досліджень можна вважати виявлення глибин фікціональності текстів оповідного характеру, а також їх паратекстів, наприклад, передмов до неіснуючих текстів, рецензій на неіснуючі тексти. Зокрема, у дослідженнях [Бацевич 2019а, 2020б] наявна спроба встановлення глибини фікціональності рецензій на неіснуючі тексти, створених польським фантастом С. Лемом і представлених у збірнику оповідань *Абсолютна порожнеча*, а також передмов до неіснуючих текстів цього ж автора, наявних у збірнику *Уявна величина*;

в) лінгвосеміотичними та лінгвокогнітивними аспектами дослідження оповідних структур. У межах цього підходу виділяються праці: [Єрмоленко 2006; Лещенко 2017а, 2017б, 2018; Радзієвська 2018; Савчук 2013, 2014, 2017а, 2018]. Продовжуються пошуки і уточнення категорійної організації наративної історії та наративного дискурсу в аспекті їх знакової організації. Обстоюється думка щодо особливостей категорійної природи наративної історії та наративного дискурсу, а також їх знакового втілення в текстах [Бацевич 2022б].

2. Переважна більшість лінгвоаратологічних досліджень в Україні присвячена аналізу художніх оповідей. Помітна тенденція до прагматизації лінгвоаративних студій в аспектах експлікації поетичних прийомів спонтанності оповіді [Бабелюк 2015]; ігрового і постмодерністського втілення структури художнього наративу [Бабелюк 2015; Ізотова 2017; Кондратенко 2012а, 2012б; Цапів 2020]; розгортання наративної перспективи [Рижа 2020]; звернення до експлікації засобами мови низки категорій, зокрема таких, як голоси учасників художньої оповіді [Бацевич 2021а, 2021б], втілення точок зору наратора та героїв твору [Штокман 2009], емпатії та руху її фокусу в процесах текстотворення [Бацевич 2019а, 2019в, 2020б], тональності оповіді [Бацевич 2022б; Ізотова 2015а]. В останній час зросла увага до егоцентричних та дейктичних елементів у структурі наративу, темпоральних характеристик художньої оповіді [Голосова 2002], зображення внутрішнього світу наратора і героїв твору [Гребенюк 2018] та деяких інших проблем лінгвальної організації оповідних структур художнього тексту, зокрема, аспектів специфіки перекладу наративної історії та дискурсу цієї історії [Гуменний 2018].

3. Традиційною проблемою наратології і, відповідно, лінгвоаратології було і залишається уточнення типології оповідних інстанцій, перш за все в межах художніх наративів фікціонального характеру, експлікація різновидів нараторів з опертям на засоби мовного втілення. У цих пошуках українські лінгвоаратологи спираються на відомі типології Жерара Женетта [Женетт 1998] та Вольфа Шміда [Шмид 2008] з урахуванням специфіки жанрової при-

належності наративів, їх функційно-комунікативної спрямованості [Бацевич 2019б; Бехта 2001, 2004; Вещикова 2012; Коваленко 2012; Мацевко-Бекерська 2009; Ткаченко 2018]. Дослідження наративів, які можна вважати недостатньо опрацьованими з позицій лінгвонаратології, дозволили уточнити низку класифікаційних параметрів типології оповідних інстанцій. Зокрема, в межах містичних текстів виділені підтипи нараторів, які враховують критерії входження/ невходження у змінені стани свідомості, способів представлення містичного світу, модусно-модальних характеристик оповіді та деяких інших [Бацевич 2022б]. Окремі аспекти типології нараторів текстів жахів розглянуті в працях Я. Сазонової і підсумовані в її монографії [Сазонова 2018].

4. Актуальною проблемою української наратології залишається експлікація оповідних структур конкретних функційно-жанрових різновидів наративів. Цей напрям представлений працями: [Бехта 2001, 2004; Кондратенко 2012а, 2012б; Кравченко 2012; Руденко 2004; Сірук 2003] та інших мовознавців. Зокрема, в низці праць обстоюються ідеї необхідності врахування в лінгвонаратологічних студіях особливостей змістовно-структурної організації оповідної історії та дискурсу її втілення [Бацевич 2020а, 2021а].

Згадані напрями не вичерпують розмаїття лінгвонаративних пошуків українських мовознавців, лише окреслюють найбільш актуальні на даному етапі розвитку цього достатньо нового напрямку гуманітарних досліджень. Найуживаніші методи сучасних лінгвонаративних досліджень в Україні можна умовно поділити на такі групи:

1) вирішуючи проблеми втілення змістової організації наративів (передовсім художніх), українські лінгвісти спираються на традиційні методи, запропоновані в працях В. Проппа, К. Леві-Строса, Т. ван Дейка, які стали, фактично, класичними дослідженнями структурно-змістової організації оповідей (див. детальніше огляд методів лінгвонаратологічних досліджень у: [Кравченко 2012]);

2) методи, методики і прийоми, опрацьовані в межах структурних напрямів дослідження мови (трансформаційні, компонентні), а також методики і прийоми, що ґрунтуються на сучасних дискурс-аналізі, інтент- та контент-аналізах засобів мовного коду втілення наративів, їх функціонування в різностильових і різножанрових оповідних текстах;

3) апробуються деякі новітні методики і прийоми аналізу елементів наративу, зокрема прийоми експлікації семантико-прагматичних складників комунікативних смислів дискурсивних слів і дискурсивних зворотів [Бацевич 2022в, 2022б], які не лише формують структуру наративної історії, а й кидають додаткове світло на особу оповідача та манеру представлення ним оповідної історії (тобто на дискурсивні аспекти оповіді).

Отже, на сучасному етапі розвитку філологічної науки в Україні спостерігаємо зростання інтересу до досліджень оповідних структур, притаманний

сучасній світовій гуманітарній сфері знань. У лінгвонаратологічних студіях українських дослідників помітний синтез традиційно наратологічних підходів, з підходами мовознавчими, літературознавчими, семіотичними, когнітологічними, психологічними, соціологічними, етнологічними, історичними. Оповіді різних функційних стилів і жанрів все активніше вивчаються з орієнтацією на комунікативну, семантико-прагматичну природу наративів, їх роль у сучасному суспільстві. Однак, незважаючи на багатоаспектність лінгвонаративних пошуків в Україні, все ж помітна відсутність цілісного бачення перспектив розвитку цього інтегративного напрямку філологічних досліджень. Зокрема, на наш погляд, назріла потреба створення не лише монографічних праць, так би мовити загальнонаративного характеру, а й підручників та посібників, присвячених найважливішим проблемам сучасної лінгвонаратології під обов'язком орієнтації на формування єдності філологічної науки.

Список використаної літератури

- Бабелюк О.А., *Принципи постмодерністського текстотворення сучасної американської прози малої форми*, Дрогобич: Вимір, 2009.
- Бабелюк О.А., *Поетика спонтанності постмодерністського наративу*, [в:] „Записки з романо-германської філології”, 2015, вип. 1 (34), с. 15–24.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвальні вияви наративних інстанцій у малій прозі Івана Франка (на матеріалі оповідання „Історія кожуха”)*, [в:] Іван Франко: „Я єсть пролог...”: матеріали Міжнародного наукового конгресу до 160-річчя від дня народження Івана Франка (Львів, 22-24 вересня 2016 р.) у 2 т., т. 2, Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019а, с. 411–418.
- Бацевич Ф.С., *Інтердискурсивність і глибини фікціональності художнього тексту: лінгвонаративні аспекти*, [в:] „Мовознавство”, 2019б, № 4, с. 3–12.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвістичні аспекти „неприродної” наратології: образ автора неіснуючого тексту*, [в:] „Studia Linguistica”, 2019в, т. XV, с. 17–30.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвальні аспекти містичного наративу (на матеріалі повісті В. Шевчука „Початок жаху”)*, [в:] „Українське мовознавство”, 2020а, № 1 (50), с. 109–125.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвістичні аспекти „неприродної” наратології*, [в:] *Міжкультурна комунікація в науковому і освітньому просторі: Матеріали 1-ої Міжнародної науково-практичної конференції*, Одеса: Вид. ОНУ, 2020б, с. 10–14.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвонаративні аспекти ідентифікації оповідних інстанцій у художньому тексті*, [в:] „Мовознавство”, 2020в, № 1, с. 29–36.
- Бацевич Ф.С., *Деформації категорій події в абсурдистському художньому наративі (на матеріалі малої прози Даніїла Хармса)*, [в:] „Slavia Orientalis”, 2021а, LXX, № 1, с. 139–153.
- Бацевич Ф.С., *Час історії і час дискурсу в одивненому художньому наративі*, [в:] *Збірник наукових праць на пошану професора Таміли Іванівни Панько*, ред. О. Костів, Львів: Растр-7, 2021б, с. 282–294.

- Бацевич Ф., *Аспекти мовленнєвожанрової організації „неприродних” нарративів (на матеріалі української та російської мов)*, [в:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, 2022a, т. 10, с. 11–26.
- Бацевич Ф., *Лінгвальні вияви оповідних голосів у нарративі (на матеріалі новели Василя Стефаника „Нитка”)*, [в:] „Slavica Wratislaviensia”, 2022b, CLXXVI, с. 131–140.
- Бацевич Ф.С., *Лінгвонаративні аспекти розповідей очевидців про Голодомор в Україні 1932–1933 років*, Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022в.
- Бацевич Ф., *Лінгвонаративні чинники ідентифікації нараторів у романі В. Набокова „Приглашение на казнь”*, [в:] „Slavia Orientalis”, 2022г, LXXXI, № 1, с. 163–174.
- Бацевич Ф., Сазонова Я., *Актуальні проблеми сучасної лінгвонаратології*, [в:] „Вісник Львівського університету. Серія філологічна”, 2020, вип. 72, с. 273–281.
- Бехта І., *Наратор та форми наратії в сучасній англомовній прозі*, [в:] „Вісник Черкаського ун-ту”, 2001, вип. 24, с. 67–74.
- Бехта І.А., *Дискурс наратора в англомовній прозі*, Київ: Грамота, 2004.
- Бехта-Гаманчук М.П., *Комунікативні інтенції наратора у британській художній літературі початку ХХІ століття*, дис. канд. ... філол. наук, Львів, 2017.
- Бистров Я.В., *Англомовний біографічний наратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики*, Київ, Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016.
- Брокмейер Й., Харре Р., *Нарратив: проблеми и обещания одной альтернативной парадигмы*, [в:] „Вопросы философии”, 2000, № 3, с. 29–42.
- Вещикова О., *Ненадійний наратор в оповідній структурі містичного твору: ознаки й різновиди*, [в:] „Науковий вісник Східноєвропейського нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство”, 2015, вип. 8, с. 29–38.
- Вещикова О., *Наративні стратегії містичного у художньому творі (на матеріалі прози В. Шевчука, Г. Пагутяк, В. Даниленка)*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Запоріжжя, 2017.
- Голосова Т.М., *Темпоральна структура художнього тексту*, автореф. дис. ... докт. філол. наук, Черкаси, 2002.
- Горбач І., *Наратив, наратологія, лінгвістика наративу*, [в:] „Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія філологічних наук”, 2013, № 25 (274), с. 64–67.
- Гребенюк Т.В., *Наративні форми репрезентації внутрішнього світу героя в романі Володимира Єрмоленка „Ловець океану. Історія Одісея”*, [в:] „Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства. Збірник наукових праць”, 2018, вип. 23, с. 90–94.
- Гук О.М., Бехта І.А., *Поняття наративного аналізу: основні підходи*, [в:] „Молодий вчений”, 2020, № 11 (87), с. 430–435.
- Гуменний В.В., *Особливості збереження стилістики авторського наративу під час перекладу художньої прози (на матеріалі роману Г. Гессе „Гра в бісер”)*, [в:] „Закарпатські філологічні студії”, 2018, вип. 5, т. 2, с. 55–58.
- Єрмоленко С.С., *Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць*, Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006.
- Женетт Ж., *Повествовательный дискурс*, [в:] Ж. Женетт, *Фигуры*, в 2-х тт., т. 2, Москва: Учебно-педагогическое издательство, 1998, с. 60–281.
- Ізотова Н., *Ігрова тональність романів Дж.М. Кутзее: психонаративні коди*, [в:] „Науковий вісник ХДУ. Серія Лінгвістика”, 2015а, вип. 23, с. 161–165.

- Изотова Н., *Семантика психонаративу в контексті сюжетотворення (на матеріалі романів Дж. М. Куртзее)*, [в:] „Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. Філологічні науки”, 2015б, вип. 138, с. 331–335.
- Изотова Н., *Щоденник як форма психонаративу: ідіожанрові особливості (на матеріалі Дж. М. Куртзее „In the heart of the country”)*, [в:] „Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія Філологічні науки. Мовознавство”, 2015в, № 3, с. 92–96.
- Ільїна А.В., Подольська Т.В., *Наративна ідентичність у просторі комунікативно-дискурсивних практик. Філософія. Конспект лекцій*, [в:] „Філософські обрії”, 2008, № 20, с. 90–101.
- Капленко О.М., *Наративні структури в українській авангардній прозі 20-х років ХХ століття*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Київ, 2005.
- Коваленко К.Г., *Типи нараторів і види нарації у прозових творах А.П. Чехова („Мое життя”, „Розповідь невідомої людини”)*, [в:] „Філологічні науки”, 2012, № 10, с. 46–50.
- Кондратенко Н.В., *Оповідне мовлення в художньому дискурсі некласичної парадигми*, [в:] „Слов’янський збірник”, 2012а, вип. 17, ч. 2, с. 393–397.
- Кондратенко Н.В., *Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу*, Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012б.
- Кравченко Н.К., *Практическая дискурсология: школы, методы, методики современного дискурс-анализа. Практическое пособие*, Киев: КНЛУ, 2012.
- Кравченко Н.К., *Дискурс и дискурс-анализ: краткая энциклопедия*, Київ: Інтерсервіс, 2017.
- Легкий М.З., *Форми художнього викладу в малій прозі Івана Франка*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Львів, 1997.
- Лещенко Г.В., *Сучасна когнітивна натарологія: напрями і пріоритети досліджень*, [в:] „Наукові записки Бердянського держ. пед. ун-ту. Філологічні науки”, 2017а, № 12, с. 47–52.
- Лещенко Г.В., *Тематична структура натариву: когнітивний вимір*, [в:] „Актуальні питання іноземної філології”, 2017б, № 6, с. 85–90.
- Лещенко Г.В., *Категорія напруженості в англomовному гостросюжетному оповіданні*, автореф. дис. ... докт. філол. наук, Харків, 2018.
- Лисанец Ю., *Історія хвороби як об’єкт натарологічного аналізу*, [в:] *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, Львів: Наукова філологічна організація „ЛОГОС”, 2014, с. 97–99.
- Мацевко-Бекерська Л.В., *Наративні стратегії малої прози (на матеріалі української літератури кінця ХІХ–початку ХХ ст.)*, автореф. дис. ... докт. філол. наук, Київ, 2009.
- Мегела І.П., *Натарологія: Курс лекцій*, [в:] Електронний ресурс: http://imegela.com.ua/view_lectures.php?id=39.
- Набок М., *Від поетики та риторики до постструктуралістської натарології: теоретичні засади розвитку науки як об’єкта лінгвістичних студій*, [в:] „Проблеми гуманітарних наук. Серія Філологія”, 2022, № 47, с. 144–150.
- Новікова Є.С., *Теоретичні підвалини дослідження натариву в сучасній лінгвістичній парадигмі*, [в:] „Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Серія Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов”, 2010, № 928, с. 186–191.
- Падучева Е., *Семантика нарратива*, [в:] Е. Падучева, *Семантические исследования*, Москва: Языки русской культуры, 1996, с. 193–418.

- Папуша І.В., *Що таке наратологія?*, [в:] „Studia Methodologica”, 2005, t. 16, s. 29–46.
- Папуша І.В., *Modus ropens. Нариси з наратології*, Тернопіль: Крок, 2013.
- Петрик Т., *Модель каналу комунікації у ченнелінг-дискурсі*, [в:] *Людина. Комп'ютер. Комунікація: Збірник наукових праць*, Львів: Вид. нац. ун-ту „Львівська політехніка”, ред. О. Левченко, 2008, с. 82–83.
- Радзівська Т.В., *Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – соціум – культура – мовна особистість*, Київ: Інформаційно-аналітичне агенство, 2010.
- Радзівська Т.В., *Дискурсивні простори: історико-лінгвістичний вимір*, Київ: Інформаційно-аналітичне агенство, 2018.
- Рижа У.В., *Лінгвальне вираження оповідної перспективи в сучасній британській художній літературі (структурно-семантичний та функційний аналіз)*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Львів, 2020.
- Руденко М., *Автор, читач і розповідач у новелі М. Хвильового „Редактор Карк”*, [в:] „Наукові записки. Серія: Літературознавство”, 2001, вип. IX, с. 82–86.
- Руденко М., *Експліцитний наратор у наративі художньої прози М. Хвильового*, [в:] „Наукові записки. Серія: Літературознавство”, 2003а, вип. XIII, с. 177–191.
- Руденко М., *Екстрадієгетичний дискурс „Вступної новели” М. Хвильового: інтертекстуальна стратегія*, [в:] „Слово і час”, 2003б, № 5, с. 57–63.
- Руденко М., *Наративна типологія прози Миколи Хвильового*, Тернопіль: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003в.
- Руденко М., *Наративна структура художньої прози Миколи Хвильового*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Київ, 2004.
- Руденко М., Мисик О., *Розповідна інстанція наратора в „Оповіданні про Степана Трохимовича” Миколи Хвильового*, [в:] *International scientific and practical conference*, Venice, Italy, 2020, p. 93–96.
- Савчук Р.І., *Когнітивна наратологія в контексті нових дослідницьких орієнтирів сучасної лінгвістики тексту*, [в:] „Проблеми семантики слова, речення та тексту”, 2013, вип. 31, с. 214–220.
- Савчук Р.І., *Наративні стратегії художнього текстотворення: когнітивний і семіотичний аспекти (на матеріалі французьких прозових творів XVIII–XXI ст.)*, автореф. дис. ... докт. філол. наук, Київ, 2014.
- Савчук Р.І., *Історія становлення наратології: від античної поетики до нових наративних практик студіювання художнього тексту*, [в:] „Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія”, 2015, т. 30, с. 261–270.
- Савчук Р.І., *Лингвокогнитивные нарративные стратегии французского художественного текстообразования XVIII–XXI веков*, [в:] „Когниция, коммуникация, дискурс”, 2017а, № 14, с. 19–35.
- Савчук Р.І., *Теорія художнього наративу в контексті когнітивно-семіотичної інтерпретації французького прозового тексту*, [в:] „Science and Education a New Dimension Philology”, 2017б, v. 34, issue 124, p. 65–68.
- Савчук Р.І., *Семіозис авторських наративних технік і тактик у французькому художньому текстотворенні XIX ст.*, [в:] „Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія”, 2019, № 38, т. 2, с. 126–128.

- Сазонова Я., *Феномен страху в текстах жаків української й англомовної літератур: лінгвопрагматичні аспекти*, Харків: ХІФТ, 2018.
- Сірук В.Г., *Наративні структури в українській новелістиці 80-90-х років ХХ ст. (типологія та внутрішньо текстові моделі)*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Луцьк, 2003.
- Стогній О.В., *Експериментальна проза Сильвестра Яричевського: наративні моделі*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Київ, 2016.
- Ткаченко І.А., *Наративні маски в англомовному постмодерністському дискурсі: лінгвокогнітивний та комунікативно-прагматичний аспекти*, автореф. дис. ... канд. філол. наук, Херсон, 2018.
- Ткачук М., *Наративні моделі українського письменства*, Тернопіль: ТНПУ: Медобори, 2007.
- Ткачук О., *Наратологічний словник*, Тернопіль: Астон, 2002.
- Ходоренко А.В., *Общие вопросы нарративных исследований: лингвистический аспект*, [в:] „Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія”, 2014, № 11, т. 2, с. 130–132.
- Цапів А.О., *Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей*, автореф. дис. ... докт. філол. наук, Харків, 2020.
- Чепелева Н.В., *Нарратив как средство понимания и интерпретации личного опыта*, [в:] *Проблемы психологической герменевтики*, под. ред. Н. Чепелевой, Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009, с. 135–145.
- Чепелева Н.В., *Особистість як оповідач історій*, [в:] Електронний ресурс: <https://core.ac.uk/download/pdf/162002162.pdf>.
- Шилоська О.М., *Психологічні особливості породження наративу як засобу саморозвитку особистості*, автореф. дис. ... канд. психол. наук, Київ, 2003.
- Шмид В., *Нарратология*, Москва: Языки славянской культуры, 2008.
- Штохман Л., *Концепції точки зору в перспективі феміністичної наратології*, [в:] *Питання літературознавства*, гол. ред. А. Волков, Чернівці: ЧНУ, 2009, с. 335–344.

Spysok vykorystanoi literatury [References]

- Babeliuk O.A., *Pryntsypy postmodernistskoho tekstotvorennya suchasnoi amerykanskoi prozy maloio formy [Principles of postmodern text creation of modern American short prose]*, Drohobych: Vymir, 2009.
- Babeliuk O.A., *Poetyka spontannosti postmodernistskoho naratyvu [The poetics of spontaneity of the postmodern narrative]*, [v:] „Zapysky z romano-hermanskoj filolohii”, 2015, vyp. 1 (34), s. 15–24.
- Batsevych F.S., *Interdyskursyvni i hlybyny fiktsionalnosti khudozhnoho tekstu: lnhvonaratyvni aspekty [Interdiscursiveness and depths of fictionality of an artistic text: linguistic and narrative aspects]*, [v:] „Movoznavstvo”, 2019a, no. 4, s. 3–12.
- Batsevych F.S., *Linhvalni vyjavy naratyvnykh instantsii u malii prozi Ivana Franka (na materialii opovidannia „Istoriia kozhukha”) [Linguistic manifestations of narrative instances in Ivan*

- Franko's short prose (as evidenced by the story „The Story of a Coat”), [v:] Ivan Franko: „Ya yest proloh...”: materialy Mizhnarodnoho naukovooho konhresu do 160-richchia vid dnia narodzhennia Ivana Franka (Lviv, 22–24 veresnia 2016 r.): u 2 t., t. 2, Lviv: LNU im. Ivana Franka, 2019b, s. 411–418.
- Batsevych F.S., *Linhvistychni aspekty „nepryrodnoi” naratolohii: obraz avtora neisnuiuchoho tekstu* [Linguistic aspects of „unnatural” narratology: the image of the author of a non-existent text], „Studia Linguistica”, 2019v, vol. XV, p. 17–30.
- Batsevych F.S., *Linhvalni aspekty mistychnoho naratyvu (na materiali povisti V. Shevchuka „Pochatok zhakhu”)*, [v:] „Ukrainske movoznavstvo”, 2020a, no. 1 (50), s. 109–125.
- Batsevych F.S., *Linhvistychni aspekty „nepryrodnoi” naratolohii* [Linguistic aspects of „unnatural” narratology], [v:] „Mizhkulturna komunikatsiia v naukovomu i osvितnomu prostori: Materialy 1-oi Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii”, Odesa: Vyd. ONU, 2020b, s. 10–14.
- Batsevych F.S., *Linhvonaratyvni aspekty identyfikatsii opovidnykh instantsii u khudozhnomu teksti* [Linguistic aspects of identification of narrative instances in a literary text], [v:] „Movoznavstvo”, 2020v, no. 1, s. 29–36.
- Batsevych F.S., *Deformatsii katehorii podii v absurdystskomu khudozhnomu naratyvi (na materiali maloi prozy Danyila Kharmisa)* [Deformations of the category of event in an absurdist artistic narrative (as evidenced by Daniil Harms’s short prose)], [v:] „Slavia Orientalis”, 2021a, LXX, no. 1, s. 139–153.
- Batsevych F.S., *Chas istorii i chas dyskursu v odyvnenomu khudozhnomu naratyvi* [The time of history and the time of discourse in a weird artistic narrative], [v:] Zbirnyk naukovykh prats na poshanu profesora Tamily Ivanivny Panko, red. O. Kostiv, Lviv: Rastr-7, 2021b, s. 282–294.
- Batsevych F., *Aspekty movlennievozhanrovoi orhanizatsii „nepryrodnykh” naratyviv (na materiali ukrainskoi ta rosiiskoi mov)* [Aspects of the speech-genre organization of „unnatural” narratives (the material of the Ukrainian and Russian languages)], [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, 2022a, t. 10, s. 11–26.
- Batsevych F.S., *Linhvonaratyvni aspekty rozpovidei ochevydtsiv pro Holodomor v Ukraini 1932–1933 rokiv* [Linguistic aspects of eyewitness accounts of the Holodomor in Ukraine in 1932–1933], Lviv: LNU im. Ivana Franka, 2022b.
- Batsevych F., *Linhvalni vyiavy opovidnykh holosiv u naratyvi (na materiali novely Vasylia Stefanyka „Nytka”)* [Linguistic manifestations of narrative voices in the narrative (as evidenced by Vasyl Stefanyk’s novella „The Thread”)], [v:] „Slavica Wratislaviensia”, 2022v, CLXXVI, s. 131–140.
- Batsevych F., *Linhvonaratyvni chynnyky identyfikatsii naratoriv u romani V. Nabokova „Pryhlashe-nye na kazn”* [Linguistic factors in narrators’ identification of in V. Nabokov’s novel „Invitation to Execution”], [v:] „Slavia Orientalis”, 2022h, LXXXI, no. 1, s. 163–174.
- Batsevych F., Sazonova Ya., *Aktualni problemy suchasnoi linhvonaratolohii* [Topical problems of modern lingual narratology], [v:] „Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna”, 2020, vyp. 72, s. 273–281.
- Bekhta I., *Narator ta formy naratsii v suchasni anhlomovni prozi* [Narrator and forms of narration in modern English-language prose], [v:] „Visnyk Cherkaskoho un-tu”, 2001, vyp. 24, s. 67–74.
- Bekhta I.A., *Dyskurs naratora v anhlomovni prozi* [Narrator’s discourse in English prose], Kyiv: Hramota, 2004.

- Bekhta-Hamanchuk M.P., *Komunikatyvni intentsii naratora u brytanskii khudozhnii literaturii pochatku XXI stolittia* [Communicative intentions of the narrator in British fiction of the beginning of the 21st century], dys. kand. ... filol. nauk, Lviv, 2017.
- Bystrov Ya.V., *Anhlo-movnyi bihrafichnyi naratyv u vymirakh kohnityvnoi linhvistyky i synerhetiky* [English-language biographical narrative in the dimensions of cognitive linguistics and synergetics], Kyiv, Ivano-Frankivsk: Vydavets Kushnir H.M., 2016.
- Brokmeier Y., Kharre R., *Narrativ: problemy s obeshchania odnoi alternativnoi paradigm* [Narrative: problems and promises of one alternative paradigm], [v:] „Voprosy filosofii”, 2000, no. 3, s. 29–42.
- Veshchikova O., *Nenadiinyi narator v opovidnii strukturi mistychnoho tvoruu: oznaky y riznovydy* [Unreliable narrator in the narrative structure of a mystical work: features and types], [v:] „Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Literaturoznavstvo”, 2015, vyp. 8, s. 29–38.
- Veshchikova O., *Naratyvni stratehii mistychnoho u khudozhnomu tvori (na materialy prozy V. Shevchuka, H. Pahutiak, V. Danylenka)* [Narrative strategies of the mystical in a literary text (prose materials by V. Shevchuk, H. Pagutyak, V. Danylenko)], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Zaporizhzhia, 2017.
- Holosova T.M., *Temporalna struktura khudozhnogo tekstu* [Temporal structure of the artistic text], avtoref. dys. ... dokt. filol. nauk, Cherkasy, 2002.
- Horbach I., *Naratyv, naratolohiia, linhvistyka naratyvu* [Narrative, narratology, narrative linguistics], [v:] „Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho naionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Serii filolohichnykh nauk”, 2013, no. 25 (274), s. 64–67.
- Hrebeniuk T.V., *Naratyvni formy reprezentatsii vnutrishnoho svitu heroia v romani Volodymyra Yermolenka „Lovets okeanu. Istoriia Odisseia”* [Narrative forms of the representation of the hero's inner world in Volodymyr Yermolenko's novel „An Ocean Hunter. The Story of Odysseus”], [v:] „Suchasni problemy movoznavstva i literaturoznavstva. Zbirnyk naukovykh prats”, 2018, vyp. 23, s. 90–94.
- Huk O.M., Bekhta I.A., *Poniattia naratyvnoho analizu: osnovni pidkhody* [The concept of narrative analysis: basic approaches], [v:] „Molodyi vchenyi”, 2020, no. 11 (87), s. 430–435.
- Humennyi V.V., *Osoblyvosti zberezhenia stylistyky avtorskoho naratyvu pid chas perekladu khudozhnoi prozy (na materialy romanu H. Hesse „Hra v biser”* [Peculiarities of the preservation of the stylistics of the author's narrative in the translation of literary prose (as evidenced by H. Hesse's novel „The Glass Bead Game”)], [v:] „Zakarpatski filolohichni studii”, 2018, vyp. 5, t. 2, s. 55–58.
- Yermolenko S.S., *Movne modeliuvannia diisnosti i znakova struktura movnykh odynyts* [Linguistic modeling of reality and symbolic structure of language units], Kyiv: Vydavnychi Dim Dmytra Buraho, 2006.
- Zhenett Zh., *Povestvovatelnyi diskurs* [Narrative discourse], [v:] Zh. Zhenett, Fihury, v 2-kh tt., t. 2, Moskva: Uchebno-pedahohycheskoe izdatelstvo, 1998, s. 60–281.
- Izotova N., *Semantyka psykhonaratyvu v konteksti siuzhetotvorennia (na materialy romaniv Dzh.M. Kurtezee)* [Semantics of psychonarrative in the context of story creation (as evidenced by the novels of J.M. Coetzee)], [v:] „Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser. Filolohichni nauky”, 2015a, vyp. 138, s. 331–335.

- Izotova N., *Shchodennyk yak forma psykhonaratyvu: idiozhanrovi osoblyvosti (na materialii Dzh.M. Kutzee „In the heart of the country”)* [*Diary as a form of psychonarrative: idiogenre features (as evidenced by J.M. Coetzee „In the heart of the country”)*], [v:] „Naukovyivisnyk DDPU imeni I. Franka. Seriiia Filolohichni nauky. Movoznavstvo”, 2015b, no. 3, s. 92–96.
- Izotova N., *Ihrova tonalnist romaniv Dzh.M. Kutzee: psykhonaratyvni kody* [*The playful tone of novels by J.M. Coetzee: psychonarrative codes*], [v:] „Naukovyi visnyk KhDU. Seriiia Lihvistyka”, 2015v, vyp. 23, s. 161–165.
- Iliina A.V., Podolska T.V., *Naratyvna identychnist u prostori komunikatyvno-dyskursyvykh praktyk. Filosofiia. Konspekt leksii* [*Narrative identity in the space of communicative and discursive practices. Philosophy. Synopsis of lectures*], [v:] Elektronnyi resurs: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11692>.
- Kaplenko O.M., *Naratyvni struktury v ukrainskii avanharnii prozi 20-kh rokiv XX stolittia* [*Narrative structures in Ukrainian avant-garde prose of the 20s of the 20th century*], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Kyiv, 2005.
- Kovalenko K.H., *Typy naratoriv i vydy naratsii u prozovykh tvorakh A.P. Chekhova („Moie zhyttia”, „Rozpovid nevidomoi liudyny”)* [*Types of narrators and types of narration in the prose works of A.P. Chekhov („My Life”, „The Story of an Unknown Man”)*], [v:] „Filolohichni nauky”, 2012, no. 10, s. 46–50.
- Kondratenko N.V., *Opovidne movlennia v khudozhnomu dyskursi neklasychnoi paradyhmy* [*Narrative speech in the artistic discourse of the non-classical paradigm*], [v:] „Slovianskyi zbirnyk”, 2012a, vyp. 17, ch. 2, s. 393–397.
- Kondratenko N.V., *Syntaksys ukrainskoho modernistskoho i postmodernistskoho khudozhnogo dyskursu* [*Syntax of Ukrainian modernist and postmodernist artistic discourse*], Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho, 2012b.
- Kravchenko N.K., *Prakticheskaia diskursologia: shkoly, metody, metodiki sovremennogo diskursanaliza. Prakticheskoe posobie* [*Practical discourse analysis: schools, methods, tools of modern discourse analysis. Practical guide*], Kiev: KNLU, 2012.
- Kravchenko N.K., *Diskurs i diskurs-analiz: kratkaia entsiklopedia* [*Discourse and discourse analysis: a concise encyclopaedia*], Kyiv: Interservis, 2017.
- Lehkyi M.Z., *Formy khudozhnogo vykladu v malii prozi Ivana Franka* [*Forms of artistic presentation in Ivan Franko’s short prose*], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Lviv, 1997.
- Leshchenko H.V., *Suchasna kohnityvna naratolohiia: napriamy i priorityty doslidzhen* [*Modern cognitive narratology: research directions and priorities*], [v:] „Naukovi zapysky Berdianskoho derzh. ped. un-tu. Filolohichni nauky”, 2017a, no. 12, s. 47–52.
- Leshchenko H.V., *Tematychna struktura naratyvu: kohnityvnyi vymir* [*Thematic structure of the narrative: cognitive dimension*], [v:] „Aktualni pytannia inozemnoi filolohii”, Lutsk: Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2017b, no. 6, s. 85–90.
- Leshchenko H.V., *Katehoriia napruzhenosti v anhloimovnomu hostrosiuzhetnomu opovidanni* [*The category of tension in the English-language short story*], avtoref. dys. ... dokt. filol. nauk, Kharkiv, 2018.
- Lysanets Yu., *Istoriia khvoroby yak obiekt naratolohichnogo analizu* [*Medical history as an object of narratological analysis*], [v:] *Filolohichni nauky v umovakh suchasnykh transformatsiinykh protsesiv: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, Lviv: Naukova filolohichna orhanizatsiia „LOHOS”, 2014, s. 97–99.

- Matsevko-Bekerska L.V., *Naratyvni stratehii maloi prozy (na materialy ukrainskoi literatury kintsia XIX–pochatku XX st.* [Narrative strategies of short prose (as evidenced by Ukrainian literature of the end of the 19th–the beginning of the 20th centuries)], avtoref. dys. ... dokt. filol. nauk, Kyiv, 2009.
- Mehela I.P., *Naratolohiia: Kurs leksii* [Narratology: a course of lectures], [v:] Elektronnyi resurs: http://imegela.com.ua/view_lectures.php?id=39.
- Nabok M., *Vid poetyky ta rytoryky do poststrukturalistskoi naratolohii: teoretychni zasady rozvytku nauky yak obiekta linhvistychnykh studii* [From poetics and rhetoric to post-structuralist narratology: theoretical foundations of the development of science as an object of linguistic studies], [v:] „Problemy Humanitarnykh Nauk. Seriia Filolohiia”, 2022, no. 47, s. 144–150.
- Novikova Ye.S., *Teoretychni pidvalyny doslidzhennia naratyvu v suchasni linhvistychnii paradyhmi* [Theoretical foundations of narrative research in the modern linguistic paradigm], [v:] „Visnyk Kharkivskoho nats. un-tu im. V.N. Karazina. Seriia Romano-hermanska filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov”, Kharkiv, 2010, no. 928, s. 186–191.
- Paducheva E., *Semantika narrative* [Semantics of narrative], [v:] *Semanticheskie issledovania*, Moskva: Yazyki russkoi kultury, 1996, s. 193–418.
- Papusha I.V., *Shcho take naratolohiia?* [What is narratology?], [v:] „Studia Methodologica”, 2005, vyp. 16, s. 29–46.
- Papusha I.V., *Modus ponens* [Modus ponens], [v:] *Narysy z naratolohii*, Ternopil: Krok, 2013.
- Petryk T., *Model kanalu komunikatsii u chennelinh-dyskursi* [The model of the channel of communication in the channeling discourse], [v:] *Liudyna. Kompiuter. Komunikatsiia: Zbirnyk naukovykh prats*, Lviv: Vyd. nats. un-tu „Lvivska politekhnikha, red. O. Levchenko, 2008, s. 82–83.
- Radziievska T.V., *Narysy z kontseptualnogo analizu ta linhvistyky tekstu. Tekst – sotsium – kultura – movna osobystist* [Essays on conceptual analysis and text linguistics. Text – society – culture – language personality], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahenstvo, 2010.
- Radziievska T.V., *Dyskursyvni prostory: istoryko-linhvistychnyi vymir* [Discursive spaces: historical-linguistic dimension], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahenstvo, 2018.
- Ryzha U.V., *Lingvalne vyrazhennia opovidnoi perspektyvy v suchasni brytanskii khudozhnii literaturi (strukturno-semantychni ta funktsiyni analiz)* [Linguistic expression of narrative perspective in modern British fiction (structural-semantic and functional analysis)], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Lviv, 2020.
- Rudenko M., *Avtor, chytach i rozpovidach u noveli M. Khvylovoho „Redaktor Kark”* [Author, reader and narrator in M. Khvylovy's short story „Editor Kark”], [v:] „Naukovi zapysky. Seriia: Literaturoznavstvo”, 2001, vyp. IX, s. 82–86.
- Rudenko M., *Eksplitsytnyi narator u naratyvi khudozhnoi prozy M. Khvylovoho* [Explicit narrator in M. Khvylovy's fictional prose narrative], [v:] „Naukovi zapysky. Seriia: Literaturoznavstvo”, 2003a, vyp. XIII, s. 177–191.
- Rudenko M., *Ekstradiiehetychnyi dyskurs „Vstupnoi noveli” M. Khvylovoho: intertekstualna stratehiia* [Extradiegetic discourse of M. Khvylovy's „Introductory Novel”: an intertextual strategy], [v:] „Slovo i chas”, 2003b, no. 5, s. 57–63.
- Rudenko M., *Naratyvna typolohiia prozy Mykoly Khvylovoho* [Narrative typology of Mykola Khvylovy's prose], Ternopil: TDPU im. V. Hnatiuka, 2003v.
- Rudenko M., *Naratyvna struktura khudozhnoi prozy Mykoly Khvylovoho* [The narrative structure of Mykola Khvylovy's fiction], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Kyiv, 2004.

- Rudenko M., Mysyk O., *Rozpovidna instantsiia naratora v „Opovidanni pro Stepana Trokhymovycha” Mykoly Khvylovoho* [Narrative instance of the narrator in „A Story about Stepan Trokhymovich” by Mykola Khvylovy], [v:] *International scientific and practical conference*, Venice, Italy, 2020, s. 93–96.
- Savchuk R.I., *Kohnityvna naratolohiia v konteksti novykh doslidnytskykh oriientyriv suchasnoi linhvistyky tekstu* [Cognitive narratology in the context of new research guidelines of modern text linguistics], [v:] „Problemy semantky slova, rechennia ta tekstu”, 2013, vyp. 31, s. 214–220.
- Savchuk R.I., *Istoriia stanovlennia naratolohii: vid antychnoi poetyky do novykh naratyvnykh praktyk studiiuvannia khudozhnogo tekstu* [The history of the development of narratology: from ancient poetics to new narrative practices of studying artistic texts], [v:] „Naukovyi visnyk kafedry YuNESKO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Filolohiia, pedahohika, psykholohiia”, 2015, t. 30, s. 261–270.
- Savchuk R.I., *Lingvokognitivnye narrativnye strategii frantsuzskogo khudozhestvennogo teksto-obrazovania XVIII–XXI vekov* [Linguistic and cognitive narrative strategies of the French artistic text formation of the XVIII–XXI centuries], [v:] „Kognytsia, komunikatsia, diskurs”, 2017a, no. 14, s. 19–35.
- Savchuk R.I., *Teoriia khudozhnogo naratyvu v konteksti kohnityvno-semiotychnoi interpretatsii frantsuzkoho prozovoho tekstu* [The theory of artistic narrative in the context of cognitive-semiotic interpretation of French prose text], [v:] „Science and Education a New Dimension Philology”, 2017b, v. 34, issue 124, s. 65–68.
- Savchuk R.I., *Semiozys avtorskykh naratyvnykh tekhnik i taktik u frantsuzkomu khudozhnomu tekstotvorenni XIX st.* [Semiosis of the author’s narrative techniques and tactics in the French artistic text creation of the 19th century], [v:] „Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Serii Filolohiia”, 2019, no. 38, t.2, s. 126–128.
- Sazonova Ya., *Fenomen strakhu v tekstakh zhakhiv ukrainskoi y anhlomovnoi literatur: linhvoprahmatychni aspekty* [The phenomenon of fear in horror texts of Ukrainian and English-language literature: linguistic-pragmatic aspects], Kharkiv: KhIFT, 2018.
- Siruk V.H., *Naratyvni struktury v ukrainskii novelistytsi 80-90-kh rokiv XX st. (typolohiia ta vnutrishno tekstovi modeli)* [Narrative structures in Ukrainian short stories of the 80s and 90s of the 20th century (typology and intratextual models)], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Lutsk, 2003.
- Stohnii O.V., *Eksperymentalna proza Sylvestra Yarychevskoho: naratyvni modeli* [Sylvester Yarychevskyi’s experimental prose: narrative models], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Kyiv, 2016.
- Tkachenko I.A., *Naratyvni masky v anhlomovnomu postmodernistskomu dyskursi: linhvokohnityvnyi ta komunikatyvno-prahmatychnyi aspekty* [Narrative masks in English-language post-modern discourse: linguistic-cognitive and communicative-pragmatic aspects], avtoref. dys. ... kand. filol. nauk, Kherson, 2018.
- Tkachuk M., *Naratyvni modeli ukrainskoho pysmenstva* [Narrative models of Ukrainian writing], Ternopil: TNPU: Medobory, 2007.
- Tkachuk O., *Naratolohichni slovnyk* [Narratological dictionary], Ternopil: Aston, 2002.
- Khodorenko A.V., *Obshchie voprosy narrativnyh issledovani: lingvisticheskii aspect* [General problems of narrative studies: linguistic aspect], [v:] „Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Serii Filolohiia”, 2014, no. 11, t. 2, s. 130–132.

- Tsapiv A.O., *Poetyka naratyvu anhliskomovnykh khudozhnikh tekstiv dlia ditei* [Narrative poetics of English fiction texts for children], avtoref. dys. ... dokt. filol. nauk, Kharkiv, 2020.
- Chepeleva N.V., *Narrativ kak sredstvo ponimania i interpretatsii lichnogo opyta* [Narrative as a means of understanding and interpreting personal experience], [v:] *Problemy psichologicheskoi germeneytiki*, red. N. Chepeleva, 2009, s. 135–145.
- Chepeleva N.V., *Osobystist yak opovidach istorii* [Personality as a storyteller], [v:] Elektronnyi resurs: <https://core.ac.uk/download/pdf/162002162.pdf>.
- Shylovska O.M., *Psicholohichni osoblyvosti porodzhennia naratyvu yak zasobu samorozvytku osobystosti* [Psychological features of a narrative generation as a means of self-development of an individual], avtoref. dys. ... kand. psyhol. nauk, Kyiv, 2003.
- Shmid V., *Narratologia* [Narratology], Moskva: Yazyki slavianskoi kultury, 2008.
- Shtokhman L., *Kontseptsii tochky zoru v perspektyvi feministychnoi naratolohii* [Concepts of the point of view in the perspective of feminist narratology], [v:] *Pytannia literaturoznavstva*, hol. red. A. Volkov, Chernivtsi: ChNU, 2009, s. 335–344.

